

Sikre avlsværddi for afprøvede nordiske tyre

Anders Fogh, Emma Carlén og Elina Paakala

Antallet af registreringer bag avlsværditalle for afprøvede insemineringstyre har været konstant eller stigende i de sidste 15 år. Dette betyder, sammen med forbedrede metoder til avlsværdivurdering, at avlsværditalle for afprøvede tyre er mere pålidelige i dag end nogensinde før.

Grundlaget for effektiv avl er et effektivt registreringssystem med masser af pålidelige registreringer af ydelse, sygdomme, eksteriør mm. Uden disse registreringer er det ikke muligt at beregne avlsværdier, vælge de bedste køer og tyre, og dermed skabe avlsmæssig fremgang. For de nordiske malkeracer har vi et bredt avlsmål med vægt på både produktions- og funktionelle egenskaber. En forudsætning for dette er registreringer af mange forskellige egenskaber.

100 ydelseskontrollerede døtre eller mere

Insemineringstyre, som afprøves i Danmark, Finland og Sverige, har mange ydelseskontrollerede døtre bag deres Y-indeks.

RDM og Jersey tyre født fra 1991 til 2006, har lige under 100 døtre pr. tyr, mens Dansk Holstein tyre har lidt flere. For tyre født efter 2006 har antallet af døtre har været svagt stigende for både Jersey og Holstein.

I Sverige har det tilsvarende antal døtre været omkring 150 for både SRB og svensk Holstein. Antallet har været ret konstant for SRB, mens det har været faldende for svensk Holstein til omkring 130 døtre pr tyr i de senere år.

I Finland er antallet af ydelseskontrollerede døtre pr. tyr faldet kraftigt fra 1991 til 2006. Faldet er dog sket fra et meget højt niveau. I begyndelsen af 1990'erne var der 250 eller flere døtre pr. tyr. Dette er faldet til 150-175 omkring i de seneste år. Faldet har været mest fremtrædende for finsk Ayrshire.

Grunden, til at antallet af døtre pr. tyr ændrer sig over år, er primært ændring af antal sæddoser, som udsendes pr. ungtyr. Desuden kan andelen af besætninger, der deltager i ydelseskontrollen have indflydelse.

Overordnet har tyre afprøvet i de nordiske lande et stort antal ydelseskontrollerede døtre, hvilket betyder, at sikkerheden for afprøvede tyre er høj - over 90% på Y-indekset. Sikkerheden er dermed lidt højere end for tyre afprøvet i mange andre lande.

Registrering af sygdomme på samme niveau som for ydelse

Antallet af døtre pr. afprøvet tyr, som indgår i avlsværditallet for yversundhed og sundhed i øvrigt, er på samme niveau eller lidt lavere end for ydelse.

I Danmark har det gennemsnitlige antal døtre pr. tyr for yversundhed været lavere end det tilsvarende antal for ydelse indtil 2000. Efter 2000 er antallene stort set ens. Dette skyldtes, at ikke alle behandlede køer blev registreret på den centrale database før 2000.

I modsætning til dette, har antallet af døtre pr. tyr med registreringer for yversundhed og ydelse været ens i både Sverige og Finland i de seneste 15 år. Dette skyldes grundlæggende, at det antages, at alle svenske og finske besætninger systematisk har registreret forekomsten af yverbetændelse.

For "Øvrige sygdomme" (reproduktions-, fordøjelses- og klov&lemme sygdomme), er antallet af døtre på samme niveau som for yversundhed.

Stor stigning i bedømmelse af eksteriør

I alle lande har der været en stor stigning i antallet af bedømte døtre pr. afprøvet tyr fra 1991 til 2006. For tyre født fra 1995-2002 var antallet af bedømte døtre pr. tyr højere i Sverige og Finland sammenlignet med Danmark. I dag er der i gennemsnit 70-80 bedømte døtre for røde racer, Holstein og Jersey - uanset land.

Figur 1. Gennemsnitligt antal døtre pr. tyr, der indgår i avlsværditalle for ydelse, yversundhed og sundhed iøvrigt. Tyrene født i 2005-2006

	Danmark			Sverige		Finland	
	RDM	HOL	JER	SRB	SLB	FAY	HOL
Ydelse	90	115	110	150	130	165	185
Yversundhed	90	115	110	170	155	160	185
Sundhed iøvrigt	90	115	-	170	145	160	185
Eksteriør	70	75	80	80	65	65	75